

Sola kommune

Ny klima og miljøplan Sola kommune

Oppsummering av idéverksted 30 jan 2020.

Hilsen prosjektgruppen ny klima og miljøplan.

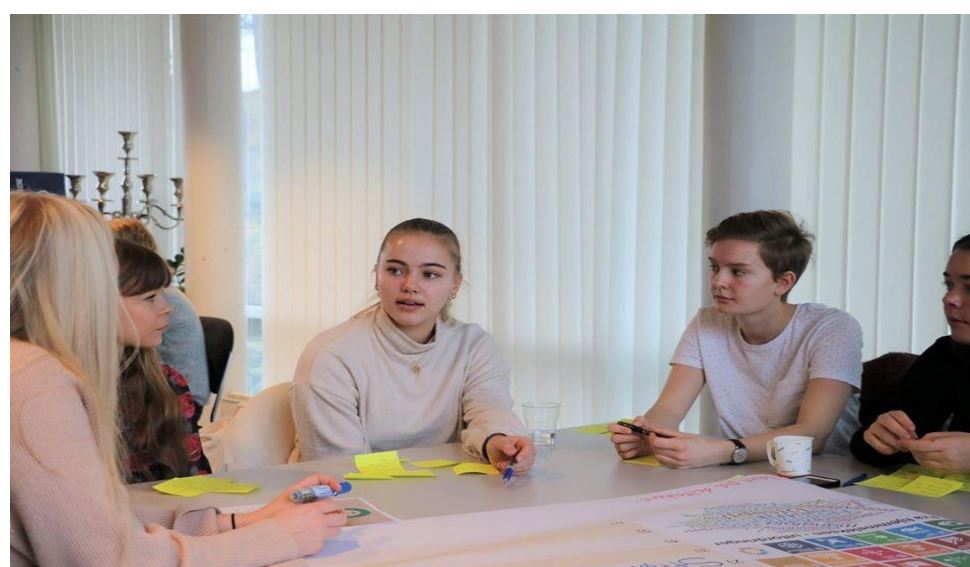

Program

Workshop: Klima- og miljøplan for Sola kommune
30. januar, Sola kulturhus

Fasilitator: Christian Herheim, leder av Klimapartnerne i Rogaland

- 09.00 Åpning ved ordfører Tom Henning Slethei
- 09.10 Klima- og miljøutfordringer og muligheter i Sola kommune ved Carlo Aall, professor i bærekraftig utvikling, Vestlandsforskning
- 09.30 Workshop del 1: Hvordan ser Sola kommune ut i 2030? Hvordan kommer vi oss dit? og hva er utfordringsbildet?
- 11:00 Kortreist og økologisk lunsj
- 11.40 Musikalsk innslag fra Sola kulturskole
- 11.50 Klima- og miljøpitch: UiS, Naturvernforbundet og Sola ungdomsskole
- 12.20 Workshop del 2: Fremtidens Sola-samfunn
- 13.05 Avslutning ved varaordfører Siv-Len Strandskog
- 13.15 Slutt

BAKGRUNN

Som en del av det pågående kommunedelplanarbeidet med å lage ny klima og miljøplan for Sola kommune, samt at kommunestyret har vedtatt at planarbeidet også skal være en **pilot i samskaping**, ble ideverkstedet med representanter fra næringslivet, foreninger, academia, ungdom, ansatte og politikere arrangert.

FORMÅL MED IDÉVERKSTEDET

Formålet med dette første idéverkstedet var å bringe sammen representanter fra kommunen, næringslivsaktører i Sola kommune og andre ressurspersoner, ikke minst ungdom og andre for å diskutere hvilke utfordringer og muligheter som kommunen bør fokusere på.

Dette vil være verdifull input til kommunens videre planlegging med klima og miljøplanen. Forhåpentligvis vil en slik involvering også bidra til en bevisstgjøring og et engasjement blant deltakerne rundt de utfordringer men også mulighetene som knytter seg til klima og miljøspørsmål i Sola kommune og i solasamfunnet. Kommunedelplanen for klima og miljø skal munne ut i formulering av hovedmål og strategiske virkemidler som skal følges opp i kommunens handlings- og økonomiplanen, relevante virksomheter i kommunen samt Sola samfunnet generelt.

METODE

- De 67 påmeldte til idéverkstedet, fikk i forkant tilsendt en hjemmelektse, bestående av tre spørsmål knyttet til temaet klima- og miljø. Svarene her ble brukt som input til gruppens arbeid under workshopen. Deltakerne ble delt i 9 grupper, og fikk to hovedoppgaver som de besvarte og deretter presenterte for de andre gruppene;
- Å si noe om hvordan Sola kommune ser ut i 2030 i et klima og miljøperspektivet? Og hvordan komme oss dit? – Utfordringsbildet.
- Å komme med forslag til tiltak/løsning for kommunen, for næringen for innbyggerne for å komme i mål med klima og miljøambisjonene i 2030.
- Sola kommune vil i nærmeste framtid bruke disse innspillene i det videre arbeidet med forslag til planprogram for kommunedelplan for klima og miljø, og mulig etter behov invitere til videre involvering fra noen av deltakerne i idéverkstedet.

RESULTATER FRA HJEMMELEKSEN OG IDÉVERKSTEDE

Her følger en oversikt over de individuelle tilbakemeldingene vi fikk gjennom hjemmeleksen som ble gjort i forkant, og deretter presenteres de 9 gruppenes innspill til utfordringer og tiltak/løsning.

Hva mener du er Sola kommunes 3-5 viktigste klima- og miljøutfordringer?

Hjemmeleksen bød på spørsmålet om hva deltakerne anser som de 3- 5 viktigste klima- og miljøutfordringene for Sola kommune. Her følger de forslagene som kom opp – i uprioritert rekkefølge: - Del 1

Transport - manglende kollektivdekning
Ta vare på naturgrunnlaget
Redusering av klimautslipp - utfasing av fossile brændstoffer
Det markedsføres som positivt når nye flyruter opprettes
forsøpling av naturområder
Klimagassutslipp fra veitransport, flyplass og landbruk
Havnivåstigning
En treg jernbanelinje mot Oslo og Sørlandet i tillegg til at det ikke er jernbane til Bergen gjør at Sola har noen av de mest trafikkerte flyrutene i Europa. Hadde vi fått høyfartsbane til Oslo kunne vi redusert flytrafikken på Sola og allikevel hatt ett effektivt og miljøvennlig transporttilbud til andre kanter av landet.
Næringslivets avhengighet av offshore industri (konsekvenser ift skatteinntekter mm)
Fortsatt byspredning, vi må bygge innenfra og ut
Forurensning fra industri (klimautslipp, kjemikalier etc. i avløp mm)
Strandsonen
Utslepp fra bilpark
Plast i havet
Redusere bil og fly forurensning
forsøpling av strender og natur (plastproblematikken)
Bygging i randsoner
Samferdsel og trafikk i kommunen (f.eks. alt er lagt til rette for bil. Lite gode kolektivløsninger, sykkel osv)
Nedbygging av matjord.
Dårlige busstilbud som fører til at flere kjører
Kutte ut all CO2 hetsing og bekjempelse

Støy
Begrense utslippene av klimagasser
Prioritering av klimanatural/positiv bygg og mobilitet
Det mangler jernbanestasjon (og jernbane, forsåvidt)
utslipp fra spredte avløp
Vekst i flyreiser vil gi økte utslipp i mange år ennå
Press på arealer
Nårmatjord blir nedbygget bør vikreve mereeffektivarealbruk. Feks at store arbeidsplasser må bygge parkeringshus istedenfor store åpne parkeringsplasser som krever ekstra mye matjord
Kollektivtilbud (frekvens og rutenett) er fraværende
Veiplanlegging på bilens premisser, ikke for kollektiv, gående og syklende
Forurensning fra landbruk (klimautslipp og avrenning av jord, næringsstoff, plantevernmiddel etc.)
Støy, lukt og røyk fra flyplassen
Energi sparing i gamle bygg
Søppel sortering
Støy fra bil og fly
nedbygging av grønt- og jordbruksareal
Kollektiv dekning
Naturmangfold
Spredt boligbygging gir mer transport til daglig gjøremål som skole, jobb, fritidsaktiviteter. Spredt boligbygging gir også økte utgifter for kommunen (mht. VA, trygge skoleveier, gang- og sykkelveier, belysning langs veier mv.)
Gatelyst står ofte på på dagtid
Fortsette med å utvinne mye olje

Hva mener du er Sola kommunes 3-5 viktigste klima- og miljøutfordringer?

Hjemmeleksen bød på spørsmålet om hva deltakerne anser som de 3- 5 viktigste klima- og miljøutfordringene for Sola kommune. Her følger de forslagene som kom opp – i uprioritert rekkefølge: Del 2

Begrense utslipp av miljøgifter
Styrke biologisk mangfold
Det mangler vilje til å begrense biltrafikken for eksempel med bompenger, sjøl om mange kan ta buss
Manglende kollektivtilbud
Spredt bebyggelse - vanskelig med offentlig transport
Stor bilandel
Dårlig og lite effektiv kollektivtilbud mellom Tananger og Sola-Forus-Sandnes som medfører mye unødvendig biltrafikk
Bosetteingsmønster vanskeliggjør et effektivt kollektivtilbud
Nedbygging av friområder (klima og miljø kan ikke reddes uten å ta vare på naturen)
Støy, lukt og røyk fra industri (Risavika)
Utslipp til hav fra bekker
Byggeprosjekter på myrer og naturområder
Sikre artsmangfoldet i den lokale naturen
Sola flyplass
Biologisk mangfold
Utslipp fra bedrifter som havner i kanalene på Forus som til slutt havner i Sømmevågen
Forsøpling, spesielt området rundt McDonalds
Kutte ut alle subsidier til L biler

Endre folk holdninger
Biltrafikk, bl.a. til og fra Forus og flyplassen
Havn/flyplass
At kommunen ikke er slått sammen med Stavanger, Randaberg og Sandnes
Spare oss til fant: Dårlig vedlikehold gir forkortet levetid og ølkt behov for å kjøpe/bygge nytt
Landbruket
Søppel i havet
godt utbygd kollektivtilbud mellom kommunens tettsteder
Gode klima- og miljøløsninger for innbyggerene
Utslipp fra landbruk
Kutte all bistand til klima prosjekter

Innarbeide sirkulærtanke tanke gangen
Kraftig utbygging gir tap av artsmangfold - det bodde noen der fra før av
Dårlig utnyttelse av eksisterende ressurser
Oljevernberedskap
Være forberedt på de endringene som kommer. Er vi klar over hvilke endringer (positive og negative) som vil komme?
Mer overvann.
Bidra til menneskeskapt miljø bekjempelser

Hvilke ord, assosiasjoner eller spørsmål dukker opp i hodet ditt når du hører snakk om «bærekraftige byer» eller «bærekraftige kommuner»?

Deltakernes assosiasjoner til disse begrepene gikk primært på disse temaene;

Bygg tett og høyt
Reis kollektivt
Bruke sykkel og gange
Gjenbruk
Rene byer - ikke forurensing
Havvindmøller

Miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft.
En by eller kommune som har satt sirkulærøkonomi i system.
Klima nøytralt
Arealnøytralt
Et samfunn som lever opp til ordet bærekraftig utvikling

Nullutslippsbyer, Social bærekraft, redusering av fattigdom/ulikhet, biologisk mangfold,

Er uttrykket produsert i ein svadagenerator? Trengs det nytt kommuneslagord? Bærekraft er ikkje avgrensa av nye eller gamle by- eller kommunegrenser. Det skal godt gjerast å leva heile livet i eit bærekraftig lite hus for seg sjøl. Fram til nå har det for eksempel vore bruk for litt jord eller sjø for å skaffa mat.

10-minuttersbyen
godt gang/sykkel/kollektivnett
delingsøkonomi

- * Kortreist hverdag (alle hverdagsfunksjoner så nær opp til bolig som mulig)
- * multifordelsløsninger (f.eks. trær/vegetasjon som både fordrøyer styrtregn, gir leverom for biologisk mangfold, gir trivsel, rensar lufta osv.)
- * Tør å si nei, selv om det går på bekostning av vekst (f.eks. til nye flyruter eller utbygginger)
- * Aktiv involvering av innbyggerne, gode møteplasser i nærmiljøene

Byer der folk trives, "grønne byer/kommuner", økonomiske godt styrt, delingsøkonomi og deling og bevaring av (natur)ressurser.

Byer/kommuner som prioriterer kollektivtrafikk fremfor biltrafikk. Byer/tettsteder med bilfrie gater med mennesker istedenfor biler i gatene.

Dessverre tenker jeg umiddelbart: byråkrati, festtaler, symbolpolitikk og "keisernes nye klær" ...Det bør kraftsamles (prioriteres) om noen få tiltak som reelt kan bety noe globalt og unngå "tulletiltak"/symbolpolitikk

Sosial bærekraft, med god tilgjengelighet for alle og hvor felles goder er sikret. Sosial bærekraft vil også gi bærekraftig økonomi og bærekraftig miljø gjennom sambruk av ressurser.

Floskel: bærekraft er uthulet ord, fordi spesifisering av hva man mener ikke blir gitt. Ser fint ut

Grønn, miljøvennlig, fremtidsrettet, ansvarlig

Ta bedre vare på mangfold og miljø før det blir historie.

Har løsninger som løser kommunens oppgaver på en effektiv/kostnadesmessig og miljøvennlig måte

Populistisk, Drømmer, koster mye penger,

Balanse i naturmiljøet

Fortetta og kompakte områder med godt tilrettelagt kollektivtilbud og med prioritert sykkelsatsing. Korte avstander mellom bolig, arbeidssted, kollektivtrafikk, parker og andre grøntområder, servicetilbud og andre kultur- og fritidstilbud.

Urbant liv, ti minutters byen, kollektivtransport, bil/sykkeldeling, Holdningsendring.

En by eller kommune som er bærekraftig er et sted hvor man har stort fokus på gode løsninger slik at man ikke sløser med ressursene. Innbyggerne bør kunne reise billig og effektivt med kollektivtrafikk eller sykkel og gå til det de trenger av tjenester både offentlig og privat i store deler av kommunen. Energien vår lages, lagres og brukes på en smart måte i en bærekraftig kommune. Kan Sola bidra med fornybar energi? Solenergi, vindkraft (på land eller til havs?) eller andre typer energi? Hvordan brukes jordens ressurser på en best mulig måte?

Klarer vi å dyrke vår egen mat uten at det koster utrolig mye ekstra ressurser, eller er det billigere og bedre å importere mat fra andre land? En bærekraftig kommune har også gode grøntområder som sikrer biologisk mangfold (på land, i vann og til sjøs). Dette er også viktig for innbyggerne og for trivelige boområder. Jeg tenker altså på bærekraftig transport, mat, energi og natur som viktige

Innholdsløst begrep brukt i festtaler.

Bærekraft: at mine daglig behov ligger i gang- og sykkelavstand eller bussavstand i forhold til bosted.

Er det bærekraftig at kommunen skal vokse....?

Nevn fem muligheter klima- og miljøutfordringene gir Sola kommune og solasamfunnet?

I hjemmeleksen ble den enkelte også bedt om å liste opp de 5– etter hans eller hennes mening – viktigste muligheter klima og – miljøutfordringer gir for Sola kommune. Her følger de forslagene som kom opp – i uprioritert rekkefølge: Del 1

Støyforurensing
Hvordan leve i et samfunn hvor alt blir resirkulert.
bevisstgjøring
Turisme - få på plass god transport (helgebuss, elsykler...) og gode opplevelser f.eks. ved kysten
Man forstår enda bedre enn i dag verdien av gjenværende natur og økosystemer
Får vi bedre kollektivtrafikk i Sola kommune vil det bli mer attraktivt å bo og bosette seg i kommunen
Motivasjon og engasjement til endringvillighet ("spark bak")
fortetning innenfor bebygd areal sparer uberør natur og landbruks areal
teknologit utvikling
Støy, lukt og røyk fra flyplassen
Energi effektivisering av gamle bygg
Nye arbeidsplasser
Sykkel på jobb i ren luft
Koordinert samferdsel
Dårlig kollektivdekning
Vi kan legge bedre til rette for fotgjengere, syklistene og ikke minst bedre kollektivtilbudet
Lengre dyrknings sesong
Bygge/Fullføre bybanen
Mange O arbeidsplasser (les midlertidige subsidierte arbeidsplasser) som ikke ilifører samfunnet nye , varige arbeidsplasser.

Naturvern
Hvordan spise mest kortreist mat
Kunnskap
Forus - er blitt et framvise-transformasjonsområde, der det nå er leverområder for planter og dyr (f.eks. i den renaturerte Forus-kanalen), og der mye av asfalten er erstattet med grønne områder
Flere sykler og går og sentrum blomstrer med flere beboere, butikker og gateliv
I årene fremover tror jeg mer og mer av varetransporten vil foregå langs skinner og til sjøs. Risavika havn må utnytte de muligheter dette vil innebære og det bør jobbes for å koble sammen Risavika med Sørlandsbanen/Gandal godsterminal
Øke attraktivitet som kommune ift næring og bosetting (gjennom rette grep)
vern av friområder tilrettelegger for god folkehelse som både er sosialt bærekraftig og gir bærekraftig økonomi
Mulig oljesøl / oljerelatert virksomhet
Senke nivået på gatebelysning
Styrke artsmangfoldet, plante, fugle, fiske og dyrelivet.
Godt bevarte verna kultur- og naturmiljøer i kommunen
Jobbe for smartere energiløsninger (mer fornybart) som vil gi bedre rammevilkår til bedrifter og privatpersoner
Mindre flystøy (vi må fly mindre av hensyn til miljøet)
Flere resturanger og caféer, som gjør det mulig å spise lokalt
Klima arbeidet bidrar til å ødelegge landet vårt(for eks turistnæringen, landbruket og forskning).

Forurensing fra bensin- og dieseldrevne kjøretøyer
Hvordan reiser mindre og opplever nærmiljøet mer
Holdningsendring
Flytrafikk - utvikling av utslippsfri teknologi og samtidig sette tak på antall flyvninger pr. dag/uke/år
Bedre kobling til storbyområdet nord-østover og østover, til sykehus og Sandnes
Kommunen har en stor oljenæring som har mye kompetanse som kan være med å bidra i det grønne skiftet. Jeg tror flere og flere av bedriftene i olje og gassnæringen også vil satse på fornybar energi i årene fremover. Dette vil være med å sikre eksisterende arbeidsplasser i kommunen for fremtidige generasjoner
tilrettelegging for nye næringer
Satsning på miljøvennlig transport gir mindre behov for veibygging/veiareal/asfalt og redusert e utslipp fra privatbiler
Verdiskaping
Støy, lukt og røyk fra industri (Risavika)
SANERE og bygge nye bygg
Omstillingsbehov
Uteaktiviteter på sykkel og vandring på stier og strandflater
Tette og gode bomiljøer
For høye boligpriser
Bevare og forbedre natur- og biologisk mangfold
Mindre vintervedlikeholdsutgifter
Skikkelige strømkabler til flyplassen som gjør det mulig å lade opp el-fly
Klima arbeidsplasser stjeler topp arbeidskraft fra næringslivet.

Nevn fem muligheter klima- og miljøutfordringene gir Sola kommune og solasamfunnet?

I hjemmeleksen ble den enkelte også bedt om å liste opp de 5– etter hans eller hennes mening – viktigste muligheter klima og – miljøutfordringer gir for Sola kommune. Her følger de forslagene som kom opp – i uprioritert rekkefølge: Del 2

Gjenbruk
Hvordan sikre at naturmangfoldet blir ivaretatt
styrking av sentra
Jeg er en bybanetilhenger og mener det fremdeles er en god ide å bygge en bybane i regionen som innebærer Tananger-Risavika-flyplassen-Sola osv
Bedre utnyttelse av ressurser gjennom sambruk: miljøgevinst og bærekraftig økonomi
Landbruket, bruk av kjemikalier, avsig fra jorder, osv.
Bidra til kontroll av overvann i landbruket
Bade i rent hav
Fokus på potensialet i bygningsvernet og miljøgevinst ved bevaring framfor nybygg
Varmere klima kan slå positivt ut for jordbruket, hvilke muligheter kan de nytte seg av
Bedre bussruter, spesielt til Sørabygda og Solastranden
Kutte alle bevilgninger til klimabekjempelsen.

Landbruk
Hvordan leve i et samfunn som er godt å leve i, samtidig som vi lever miljømessig, sosialt og økonomisk riktig.
Bedre kollektivtilbud
Sola bør fremover markedsføre seg som en energikommune slik at fornybar energi er inkludert
Redusere reise virksomhet ved å ta i bruk nye ut løsninger
Vandre i plastfri natur
Bærekraftig forvaltning av naturressurser som Jærstrendene og Hafrsfjord
Vi bør satse på å bli mindre avhengige av arbeidsplassene i oljen og ruste oss for en fremtid hvor vi må ha andre arbeidsplasser. Vi må tenke nytt og gjøre oss klar for en fremtid uten vår aller viktigste og største industri.
Bedre fritidstilbud i kommunen som gjør at man slipper å reise langt
Gi penger/støtte medisinsk forskning og oppretting av feilene i skolebøker mht falsk klimainformasjon .

ORDSKYENE – oppsummering av hjemmeleksen

Utfordringer – Sola kommune 2030

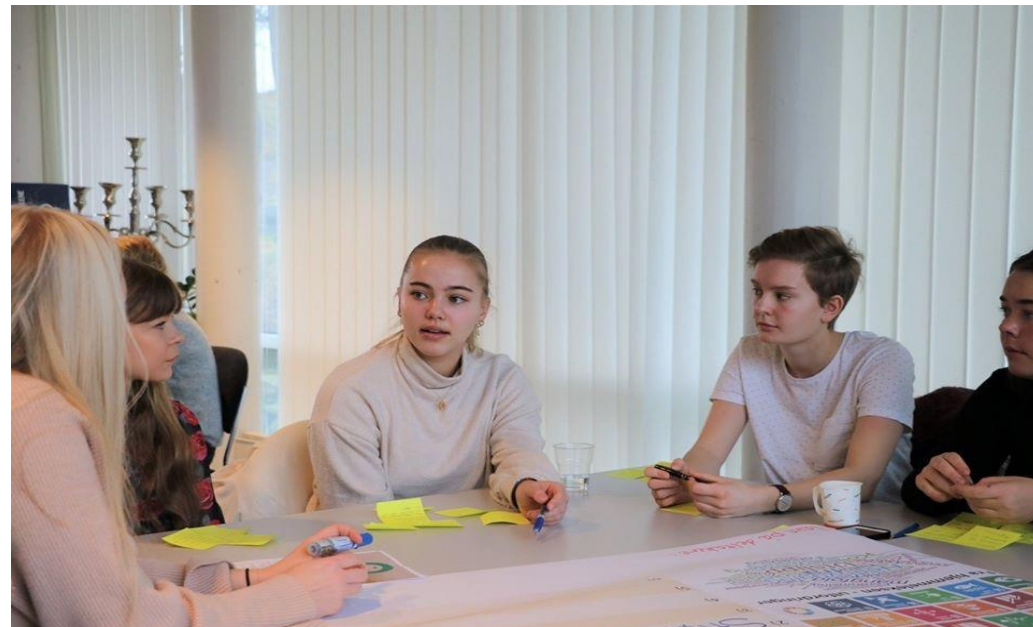
Muligheter – Sola kommune

TOPP KLIMA OG MILJØFORDRINGER FOR SOLA KOMMUNE OG SOLASAMFUNNET, SAMT TILTAK/LØSNING

Her følger den enkelte gruppes besvarelse av de 5-6 viktigste klima og miljøutfordringene for klima og miljøarbeidet i Sola kommune fremover. –Utgangspunktet var «Hvordan ser Sola kommune ut i 2030, og hvordan komme vi oss ditt og hva er utfordringsbildet?»

For hvert av disse områdene presenteres også gruppene forslag til konkrete handlinger som å komme i mål om klima og miljø fremtidsvisjonen i 2030, disse forslagene fordelen mellom; a) Hva skal kommunen gjøre, b) Hva skal næringen gjøre, c) Hva skal innbyggerne gjøre?

GRUPPE #1 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:

1) Næringsliv:

- Beholde kompetanse i næringslivet (for eksempel innen olje og gass). Denne kompetansen vil være viktig i utvikling av nye løsninger.
- Gi incentiver som stimulerer til innovasjon
- Involvere næringen er en utfordring, men også en nøkkel for å lykkes
- Belønne bedrifter som utvikler smarte løsninger. Ikke favorisere en bestemt teknologi / hindre utvikling (for eksempel el- fremfor hydrogenbil).
- Elnett21, samarbeid om elektrifisering, nevnt som et eksempel.

2) Kommune:

- Miljøkrav i kontrakter/anbud
- Reiselpolitikk, begrense jobbreiser til et minimum
- Knytte klima og miljøplan opp mot økonomiplaner for eksempel HØP
- Sikre eierskap i kommunen
- Stimulere til utvikling, gjerne ha pilotprosjekter
- Arealplanlegging, fortetting langs kollektiv og i eksisterende områder med nødvendig infrastruktur
- Samkjøre areal- og transportplanlegging
- Regionalplanlegging, bidra med klima- og miljøvennlige løsninger (for eksempel kollektivløsninger)
- Sikre naturmangfold, oppryddingstiltak og utslippsregulering. Identifisering av kilder.
- Sirkulær økonomi
- Sikre rent vann. Blå- grønne løsninger

Tiltak/løsning: kommunen

- Øke bevissthet og kunnskap om klima og miljø, for eksempel ta inn i skolen
- Kildesortering på alle kommunale bygg (inkludert rådhuset)
- Reiselpolitikk, begrense jobbreiser til et minimum
- Kunnskapsdeling, stimulere og legge til rette for miljøtiltak
- Droppe alle engangsprodukter i plast
- Kutte på forbruk, gjenbruk og utleietilbud (carpool nevnt som et eksempel)
- Velge lokalprodusert mat

Tiltak/Løsning: næring

- Produsentansvar = sørge for at produktet som blir solgt havner i en sirkulærøkonomi der den blir trygt deponert, resirkulert, gjenvunnet etc.
- Delingsprofil
- Kutte ned på forbruksmateriell
- Oppfølging av forsøplingskrav, blir disse opprettholdt
- Fokus på livssyklus til produkter
- Mer bruk av elektrisk kjøretøy/utstyr
- Legge til rette for landstrøm (i samarbeid med det offentlige)
- Minimere matsvinn, bruke all den maten som blir kjøpt inn

Tiltak/løsning: innbyggere (kan)

- Minimere matsvinn
- Velge lokalprodusert mat
- Delingsprofil (hytter, utstyr, friluftsutstyr, tilhengere, biler osv.)
- Benytte kollektivtilbud

Tiltakene er ikke rangert. Enighet i gruppen om at gulrot må velges fremfor pisk.

Deltakere:

Morten Lie

Regine Benz (del 1)

Rune Ydstebø

Anette Sigmundstad (del 1)

Tor Jan Reke

Anne Helen Hana

Geir Øvrebø

Kersti Kesper

Overingeniør, kommunalteknikk, Sola kommune - gruppeleder

Fylkesmannen i Rogaland

Kommunestyremedlem, Sola kommune

Lufthavnsdirektør, AVINOR

Kommunestyremedlem

Seksjonsleder, plan, Sola kommune

Leder, NordSea

Prosjektleder marin forsøpling, Ryfylke friluftsråd

GRUPPE #2 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:	Fordi
1) Forurensing – støy - Klimagassutslipp - Til luft/jord/vann	Forurensing fra transportmidler, næring
2) Areal – spredt utbygging - Industriklynger - Jordvern	Utbygging
3) Kunnskap – holdningsendring (gulrot/pisk) - Faktaformidling - Innbyggerinvolvering	Mangler kunnskap om forurensing tilknyttet (f. eks. «skyen»)
4) Samferdsel – manglende kollektivtilbud - Manglende sykkel- og gangvei - Dårlig alternativ til fly	Mangler etablering av sammenhengende bussveier, sykkel- og gange til møtepunkt
5) Artsmangfold – press pga. utbygging, - Forurensing - Plast i havet	Reduksjon pga utbygging Søppel på avveie
6) Ressursbruk – høyt forbruk - Ikke fornybare ressurser - Import; landbruk, industri, privat	Tenk globalt og handle lokalt

Tiltak/løsning: kommunen
1) Sette realistiske mål Være tydelige på hvor vi skal og når
2) Eksemplarisk foregangsaktør
3) Dele ut klima/miljøpris til gode forbilder
4) Strengt krav til offentlige bygg

Tiltak/Løsning: næring
1) Bedrifter skal lage klimaplan/strategi/samarbeid
2) Miljøfyrtårn
3) Medvirkning off./næringsdrivende/innbyggere

1) Bruke kollektiv – buss, og sykkel/gange
2) Handle lokalt
3) Mindre forbruk
4) Reelt medborgerskap
5) Samkjøringsapp

Deltakere:

Mona Skarås, Kommuneplanlegger Stab, samfunnsutvikling, Sola kommune - gruppeleder

Gabriele Brennhagen, Rådgiver Stavanger kommune, Miljø og renovasjon

Viggo Kalaoja, Kommunestyremedlem, Folkevalgt – Sola kommune

Rune Sørdsdal, Kommunestyremedlem, Folkevalgt – Sola kommune

Hans Olav Sandvoll, Daglig leder, Ryfylke friluftsråd

Pål Aune. Virksomhetsleder/Kommunalteknisk sjef, Sola kommune

Anne Grethe Vasbø, Daglig leder FLYT Sola AS

Anders Riel Müller, Prosjektleder UiS Smartby forskningsnettverk Universitetet i Stavanger

GRUPPE #3 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:	Fordi
1) Tap av jordbruk og naturarealer	Høy boligbygging
2) «Kaldt samfunn»	Lite inkluderende
3) Dårlig kollektivtransport	Lange avstander
4) Dårlig forbindelse/samarbeid med nabokommuner	
5) Eldre kommunale bygg	Dårlig miljøtilpassing

Tiltak/løsning: kommunen	Fordi
1) Helhetlige kommune arealplaner	Ta vare på viktige naturområder (grønne lunger)
2) Av-byråkratiser kommunen, gjøre det lettere for innbyggere å medvirke i kommunens utvikling	
3) Stille strenge miljøkrav til offentlige bygg	

Tiltak/Løsning: næring
1) Utnytte de eksisterende næringsarealer bedre
2) Støtte mer opp om frivillighet og fronte folkehelse i nærmiljøet

Tiltak/løsning: innbyggere
1) Være flinkere til å bruke kollektiv til og fra jobb og skole
2) engasjere seg mer i, og ta mer eierskap i kommunens arbeid

Deltakere:

Jesper Håland

Aleksander Timm

Dino Rappke Stacey,

Lasse B Voll

Mina Helene Dale Soma

Sofus Gjerde

Leder av ungdomsråd, gruppeleder

Dysjaland skole, 10 klasse elev

Tananger ungdomsskole, 10 klasse elev

Dysjaland skole, 10 klasse elev

Sola ungdomsskole, 10 klasse elev

Dysjaland skole, 10 klasse elev

GRUPPE #4 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:

1) Manglende kollektivtilbud

2) Mangel på sikre og grønne sykkelruter, og sykkelparkering

3) Spredt bebyggelse

4) For få gode og store friluftsområder

5) Avhengighet av oljen

Tiltak/løsning: kommunen

1) Politisk press på fylkeskommunen
Adm. kan løfte saken politisk

2) Planarbeid/regulering, må tas til politisk

3) Bruke allerede utbygd infrastruktur
Regionalt perspektiv i planleggingen

Tiltak/Løsning: næring

1) Utvikle mer fleksible tilbud via teknologi, eks mobilitetspunkt

2) Tilrettelegging gir positiv oppmerksomhet

Tiltak/løsning: innbyggere

1) Bruke bussen mer
Tydelige krav, bruke sosiale medier

2) Etterlyse tilbud

Deltakere:

- **Liv Kransvik, spesialrådgiver eiendom, Sola kommune - gruppeleder**
- Solveig Albretsen, kommunestyremedlem
- Eli Aarskog Monsen, virksomhetsleder areal
- Øystein Dahle, daglig leder Jæren friluftsråd
- Øyvind Gjerde, seniorrådgiver FN-sambandet i Rogaland
- Malgorzata Hauge, FN-sambandet Rogaland
- Geir Endresen, leder Næringsforeningens ressursgruppe bygg/anlegg
- Marie Oftedal, Maskinentreprenørenes forening?

GRUPPE #5 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:	Fordi
1) Transformasjon av dagens arbeidsplasser til «morgendagens» arbeidsplasser	Må skje et skifte fra dagens olje og gass arbeidsplasser, for staten/kommunen trenger skatteinntekter
2) Kollektive/bærekraftige kollektivløsninger	Skal en minske bruken av bil, må kollektivløsninger på plass
3) Vanskelig å lage gode arealplaner når en ikke vet morgendagens behov.	
4) Manglende kriseforståelse	
5) Holdningsutfordringer	

Tiltak/løsning: kommunen
1) Tilrettelegge for nyetablering
2) Belønningssystem (halvere saksb.gebyr for Enøk-tiltak). Sikre løsninger som erstatter dagens bilbruk.
3) Påvirke beslutningstakere i Fylkeskommunen
4) Informasjon, sette utfordringer på dagsordenen.
5) Kompetansemål i skolen

Tiltak/Løsning: næring
1) Omstillingsfokus. Forskningsbasert utvikling.
2) Belønne ansatte som bruker kollektivt/sykkel

Tiltak/løsning: innbyggere
1) Utdanningsvalg. Kort avstand mellom jobb og hjem.
2) Sette krav til leverandør, forbrukermakt
3) Engasjement, informasjonssøking.

Deltakere:

- **Njål Røed Horpestad, seksjonsleder, Innkjøp og kontrakt, Sola kommune, gruppeleder**
- Espen Watne, kommunestyremedlem
- Helleik Syse, Prosjektkoordinator, Future Energy Hub
- John Olaf Næsheim, Styreleder Westport
- Hilde Hellstrand, Seksjonsleder byggesak, landbruk og miljø
- Hamza Ali, Kommunestyremedlem
- Marie Lund, Kommunestyremedlem

GRUPPE #6 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Hvordan få	Fordi	Tiltak/løsning: kommunen	Fordi	Tiltak/Løsning: næring	Fordi	Tiltak/løsning: innbyggere	Fordi
1) Akseptere utfordring	Vilje til endring <ul style="list-style-type: none"> Fly mindre Kjøp mindre Bruk kollektiv Bygg smartere 	1) Miljøkrav i offentlig ansakffelser		1) Sette seg amb. Klima- og miljømål som del av strategien/forretningen	Miljøansvar og er bra for businessen, kan være en del av markedsføringen til bedriften	1) Bruke bussen – kreve bedre kollektiv tilbud	Spare penger og miljø Kan bli riktig behaglig om tilbudet blir bra
2) Hvordan skal kommunene få sine innbyggere & bedrifter til å handle/samhandle for å oppnå mål	Vi skal oppnå utslippreduksjon i alle sektorer og på tvers For lite ressurser i kommunen til å følge opp og samhandle	2) Krav og miljøvennlig transport i ofetlige leveringer		2) Mindre dekk og diesel	God økonomi		
3) Tiden	Tiden går fort mot 2030 og mye gjenstår. Vi har allerede utsatt problemet lenge og GAP blir større	3) Energi-/miljøsertifiserte bygg	Sparer både penger og energi Feie for egen dør før vi kan kreve det hos andre.	3) Miljøvennlig transport på sjø	Spare arealer på land	2) Reise mindre med fly	Spare penger og miljø
4) Politisk vilje til å gjøre tiltak innenfor miljø og arealbruk kan være utfordrende	Lønner seg både miljømessig og økonomisk Dyrere på kort sikt, men lønnsomt i lengden	4) Ambisiøse klima- og miljømål		4) Digitalisering	Spare reisevirksomhet	3) Sykle mer	Spare penger og bedre helse
5) oljehovedstad til energihovestad		5) Miljøfokus i arealplanleggingen med hesnsyn til å spare biologisk mangfold, landbruk, bedre transport	Sette miljø og landbrukshensyn først er dette ok så kan prosjektet videreføres.	5) Investere i miljøtiltak som en del av stategi			
		6) Reversere «dårlige» arealdisp. I kommuneplan	Sette miljø og landbrukshensyn først				

Deltakere:

- **Randi Storhaug, rådgiver, virksomhet arealbruk , seksjon byggesak, landbruk og miljø, Sola kommune, gruppeleder**

-Tom Henning Sletthei, ordfører i Sola kommune

-Arild Lie, Kommunestyremedlem , Folkevalgt Sola kommune

-Merete Eik, Havnedirektør, Stavangerregionene havn

-Jostein Aga, seksjonsleder bygg, Sola kommune eiendom

-Hege K. Trondsen, arealplanlegger, Sola kommune, virksomhet arealbruk , seksjon plan

-Leiv Velle Åreskjold, konsulent, virksomhet arealbruk , seksjon byggesak, landbruk og miljø, Sola kommune

GRUPPE #7– UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:	Fordi	Tiltak/løsning: kommunen	Fordi
1) Politisk enighet (og innbyggere/næringsliv) om konkrete tiltak/handling	Viktig med felles forståelse	1) Plan med felles mål og tiltak	
2) Transport	Kollektivsatsning, særlig til flyplassen og risavika. Alle deler av kommune. Endre reisemønster. + redusere press på landbruksareal og natur.	2) Transport og mobilitet	Regulere bussveier til sentrum. Kollektivruter Bysykler og sykkelinfrastruktur
3) Oljeavhengighet	Sysselsetning, definerer av næringsstruktur. Skatteinnngang. Nye næringer? Hvordan kan kommunen få flere bein å stå på?	3) Areal (10-20 minutters byen Sola)	Alle gjøremål konsentrert Fortettning med kvalitet Ta vare på natur/jordbruk
		4) Olje-avhengighet	Regionalt og nasjonalt samarbeid. Miljøsertifisering, anbud, lærlinger Nyetabelering av bedrifter Ønske velkommen miljøengasjerte bedrifter VS: Solsiå urettferdighet og monopol

Tiltak/Løsning: næring	Fordi
1) Medvikring og eierskap til planen	
2) Reisepolitikk internt i bedrifter	Transportbedrifter må omstille seg Innovasjon og gjennvinning Risavika – Vei til sjø – eller Vei til skinner
3) Lokalt bærekraftig reiseliv	
4) Tørre å satse på bærekraftige utbyggingsprosjekter/ industrier	

Tiltak/løsning: innbyggere	Fordi
1) Medvirking og eierskap til planen	
2) Bilkollektiv (private initiativ)	Holdningsendring – endre vaner Skaffe seg informasjon
3) Bo tettere	Ta vare på naturområder Bruke stemmen sin ved reguleringsplaner og ved Valg.

Deltakere:

- **Henrik Emil Greve Rådgiver Sola kommune, kultur , Gruppeleder**
- Siv-Len Strandskog Varaordfører Folkevalgt/Sola kommune
- Ingrid Nordbø Kommunaldirektør Sola kommune
- Janne Stangeland Kommunestyrerepresentant Folkevalgt, Sola k.
- Ingrid Lycke Austbø Transportplanlegger Sola kommune
- Morten Hansen Kultursjef Sola kommune, kulturseksjonen
- Marthe Berge Org og personalsjef Sola kommune, Org og personalavdelingen

GRUPPE #8 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:	Fordi
1) Kollektivtilbud	<ul style="list-style-type: none"> - X ruter: Flyplass – Sola - Forus -UIS/SUS må bli bedre - Sola link ikke etablert - El-buss og El taxi - Bussrute – Jæren (Nærbø?, Bryne, Kleppe, Verdalen, Tjelta, Sola) - Hjem jobb hjem , heie frem
2) Sentrumsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Studentmiljø i Sola sentrum (boliger, aktiviteter, kirke) - Bygge tettere og i høyden - Bygge rundt og langs bussveien - Koble sentrum mot næringsutvikling og Forus, UIS/SUS - Satse på næringsutvikling (soft) også i sentrum - Kortreist mat → «Bondens marked» - Sentrum for barn og eldre (barnehager i sentrum, lekeplass, park)
3) Naturmangfold	<ul style="list-style-type: none"> - Utrydningstruede arter- og natur - Jordvern + beitemark - Friområder - Grønt-drag (med et hint av blått) - Flere smarte søppeldunker ute i kommunen - Kortreist mat → «Bondens marked» - Bedre returordninger
4) Energi	<ul style="list-style-type: none"> - Landstrøm - El- drevne transportmidler, inkl Sola link. - Solcellepanel - Energibrønner - Fornybare energikilder - Energigjenvinning og energiøkonomisering i eldre bygg.
5) Næringsliv	<ul style="list-style-type: none"> - Begrense utslipp - Støy/avrenning fra flyplassen. Gjenvinningssystem for avisningsvæske - Kompensere på miljø - Kompetanseoverføring fra oljebransjen - Bærekraft (sosialt, økonomisk og økologisk) - Samarbeid
6) Holdninger	<ul style="list-style-type: none"> - Hva kan jeg gjøre? Bli mer bevisste! - Kampanjer/Aksjoner - Ditt klimetrykk (personlig dash bord). - Kommunale bygg sitt klimaavtrykk – vise endring. - Marin forsøpling, →stille krav! - Forurensing →overvåking og stille krav!

Tiltak/løsning: kommunen	Fordi
1) Kollektiv <ul style="list-style-type: none"> a. Fullføre reguleringen av Sola link, pådriver slik at Sola link blir bygd. b. Stiller krav c. Legge til rette d. Bedre planlegging av bussruter inkl til SUS/UIS e. Bedre samarbeid på tvers f. Informasjon g. Initiere h. Pådriver: <p>-overfor bedre kollektivtilbud overfor Kolumbus/-fylkeskommunen.</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Planlegge og bygge: - mobilitetspunkt 	a. Trolig det viktigste tiltaket får å få flere Solabuer samt personer som arbeider i Sola til å reise kollektivt, samt mange reisende til og fra flyplassen til storbyområdet inkl Sola.
2) Gjennomføre planlagt og pågående sentrumsutvikling i Sola sentrum og Tananger	g. Eksempel; en måned gratis for å endre vaner
	i. Viktig tiltak for å endre reisevaner til bærekraftig mobilitet.

Tiltak/Løsning: næring	Tiltak/Løsning: Innbygger
1) Samarbeid	1) Bruke kollektiv – buss, og sykkel/gange
2) Holdning/initiativ overfor ansatte	2) Endre holdninger
3) HjemJobbHjem – videreutvikle	3) Være aktive innbyggere i dem
4) Arbeidsreiser – Samkjøring	4 Ta i bruk delingsøkonomi også innen mobilitet.

Deltakere:

Ståle Undheim	Kommuneplanlegger/ leder av smartbykontoret/prosjektleder ny klima og miljøplan	Sola kommune, samfunnsutvikling, stab - gruppeleder
Linn Noomi Garborg	Overingeniør	Sola kommune, kommunalteknikk
Renate Gimre	Kommunestyrerepresentant	Folkevalgt, Sola kommune
Bettina Lindgren	Kommunestyremedlem	Folkevalgt – Sola kommune
Arnfinn Clemetsen	Kommunestyrerepresentant	Folkevalgt/Sola kommune
Bjarte Dybvik	Prosjektleder	Forus Næringspark

GRUPPE #9 – UTFORDRINGER - TILTAK/LØSNING

Utfordringer:	Fordi
1)Utslipp fra transport	Lite utviklet kollektivnettverk, utelukker bo-områder, tvinger folk til bil. Dårlig forbindleser til flyplassen (Bybane!) Gjøre det enklere å ta sykkel, buss/kollektivtransport (Bompenger?)
2) Strømforbruk	Lyktestolper, offentlige bygg osv kan skrus av automatisk på dag/natt Energieffektive bygg – nyebygg og renovere gamle bygg Gode strømkabler på flyplassen
3) Digitalisering	Webinar og digitale møter Digital læring.
4) Forbruk	Klær, Sirkulær hande. Byttedag – Informasjon om dette. Kortreist mat. Vegetardager (skoler, gamlehjem, sykehus) Folkehelse + Klima (vise Game Changer i skolen)
5) Søppel	Flere og større søppelspann Også for pant, egen. Og for matavfall Trippel søppelbøtte
6) Infomasjon	Trenger mer inormasjon på barne- og ungdomsskole og VGS, gamlehjem, organissasjoner Gjøre det relevant og nært for individer Info om helse – riktig info uten at det har negative konsekvenser

Tiltak/løsning: kommunen
1) Bedre kollektivløsninger
2) Verne skog og jord (miljøvennlig tiltak) - gjøre mer
3) Mer tilgjengelig søppel og pant og mat sortering
4) Strømsparing
5) Info innad og utad

Tiltak/Løsning: næring
1)Utvikling av digitale møteløsninger
2) Tilpasse varer og tjenester til bærekraftig utvikling + prisbetiget marked
3) Fremmetiltak som Tine, TGTG (To Good to Go)
4) Legge til rette for info. Formidling
5)Vegetar og byttedag

Tiltak/løsning: innbyggere
1) Sirkulær handel + kortreistmat. Minske forbruket og kjøttinntaket
2) Strømsparing
3) Samkjøring – App?

Deltakere:

-Sanna Martine Østebø Nestleder i ungdomsrådet/Skoleelev Nestleder i ungdomsrådet/Sola videregående skole - Gruppeleder

- Emma S. Sandbæk Skoleelev Tananger ungdomsskole, 10 klasse elev
- Isabell Ross-Molnes Skoleelev Sola ungdomsskole, 10 klasse elev
- Maria Dørheim Skoleelev Sola videregående skole, 10 klasse elev
- Ragne Schøyen Skoleelev Sola videregående skole, 10 klasse elev

NESTE SKRITT – del 1

Innspillene fra ideverkstaden den 30 jan inngår som et av flere grunnlag for å lage forslag til planprogram til kommunedelplan for klima og miljøplanen for Sola kommune. **Den endelige klima- og miljøplanen skal fremføre hovedmål og strategiske virkemidlene som skal** følges opp i kommende kommuneplan periode og fremover. Arbeidet skal også styrke kommunes arbeid innen samskaping. Kommunedelplanen for klima og miljø skal følges opp i kommunes årlige handlings- og økonomiplanen og andre relevante strategier, planen skal også være et dokument for handling i solasamfunnet. I og med at arbeidet og satsingen er ny i kommunen, er det opprettet en intern tverrfaglig gruppe som bidrar i utarbeidelsen av klima og miljøplanen. Prosjektgruppen er sammensatt med tanke på et tverrfaglig «input» i arbeidet med planen, og består av kommunepanleggere inkl smartby, representanter fra kultur, kommunalteknikk, arealbruk, eiendom og i nær kontakt med kommunikasjon i Sola kommune.

NESTE SKRITT – del 2

Det videre arbeidet blir å utarbeide forslag til planprogram for Sola kommune, med bakgrunn i innspill fra idedugnaden den 30 jan, interne og eksterne kontakter og innspill, samt tverrfaglig input fra prosjektgruppen. Resultatet av dette arbeidet blir først offentliggjort når forslag til planprogram blir lagt frem for politisk godkjenning i kommuneplanutvalget/formannskapet i løpet av første halvdel av 2020. Forutsatt politisk godkjenning blir forslag til planprogram deretter lagt ut på høring. Planprogrammet planlegges vedtatt før sommerferien 2020. Neste fase er utarbeidelse av klima og miljøplanen på bakgrunn av vedtatt planprogram. Og planen er forventet å bli vedtatt i løpet av jan – mars 2021.

Oppsummert følger planarbeidet denne fremdriftsplanen:

Tidsplan	2019	2020	2021
Kvartal	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Politisk oppstartssak	x		
Utarbeide planprogram	x x	x x	
Høring		x	
Vedtatt planprogram		x	
Utredninger		x x	
Skriving av plandokument		x	
Planhøring		x	
Vedtatt i kommunestyret			x

**Oppsummering – workshop 30 jan 2020,
oppstart ny klima og miljøplan Sola kommune**